

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1MCdo/12/2013
Identifikačné číslo spisu:	6105218404
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6105218404.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa KB, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná č. 67, IČO: 36 002 135, zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Dlhopolčekom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Horná č. 51, proti odporcovi KT služby, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná č. 67, IČO: 36 046 701, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 12 C 131/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. decembra 2012 sp. zn. 16 Co 395/2012, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a.

Účastníkom náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní nepriznáva.

Odôvodnenie

Navrhovateľ sa v konaní podľa § 142 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej OZ) domáhal zrušenia spoločného podielového spoluvlastníctva s odporcom k nehnuteľnostiam, vedeným Správou katastra Banská Bystrica, parc. č. KN 382/9, v časti 706 m² zastavanej plochy a 78 m² zastavanej plochy a k stavbe na nich stojacej, súp. č. 461 - Robotnícky hotel, a to reálnou deľbou uvedených nehnuteľností. Navrhovateľ je spoluvlastníkom podielu vo veľkosti 9/10 a navrhoval rozdeliť spoluvlastníctvo s odporcom ako spoluvlastníkom o veľkosti podielu 1/10, podľa k návrhu priloženého geometrického plánu z 21. septembra 2001 č. 30228701-187/01. Keďže v zmysle tohto návrhu by sa stal odporca vlastníkom nehnuteľnosti vo väčšom rozsahu, ako mu prináleží z jeho spoluvlastníckeho podielu, navrhoval zaviazat' odporcu zaplatiť navrhovateľovi sumu 11 856,80 € (357 197,84 Sk), podľa znaleckého posudku z 10. septembra 2001 č. 96/2001 vypracovaným A., v spojení s doplnením posudku z 12. decembra 2003.

Odporca sa k žalobnému návrhu vyjadril podaním, doručeným súdu 11. januára 2006, v ktorom uviedol, že reálna deľba nehnuteľnosti, tak ako ju navrhuje navrhovateľ, nemá logické opodstatnenie, a to tak z hľadiska dovtedajšieho užívania, ako aj technického hľadiska, bola by finančne neúmerne nákladná a za nelogický označil aj návrh na spoločné a nerozdielne znášanie nákladov na technické uskutočnenie

deľby, s ohľadom na veľkosť podielov. Uviedol, že reálna deľba navrhovaná navrhovateľom zohľadňuje len pomer spoluvlastníckych podielov, nie účelné využitie nehnuteľnosti odporcom a nevyhnutné zvýšené náklady, ktoré by navrhované rozdelenie spôsobilo. Navrhoval preto zrušiť podielové spoluvlastníctvo reálnym rozdelením veci tak, že do výlučného vlastníctva odporcu prikáže tú časť nehnuteľností, ktoré reálne užíva odporca a do výlučného vlastníctva navrhovateľa tú časť, ktorú navrhovateľ reálne užíva. Zároveň navrhol do podielového spoluvlastníctva odporcu a navrhovateľa prikázať podiel na spoločných častiach, spoločných zariadeniach a príslušenstve Robotníckeho hotela súp. č. 461, podiel na pozemku č. KN 382/9, časť 706 m² - zastavaná plocha a 78 m² - zastavaná plocha, vedený Katastrálnym úradom L. na LV č. XXXX, ktoré časti a podiely budú určené na účely tohto konania znaleckým posudkom, geometrickým plánom a dokumentáciou, z ktorej je zrejmá poloha a plocha nebytových priestorov v nehnuteľnosti, spoločných častí, spoločných zariadení a príslušenstva, situačné plány jednotlivých poschodí nehnuteľnosti s vyznačením jednotlivých nebytových priestorov, ich čísiel a identifikácia pozemku, a to všetko podľa ustanovení zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v platnom znení. Rovnaké vyjadrenie k samotnej deľbe nehnuteľností obsahovalo aj vyjadrenie odporcu doručené 31. januára 2008.

Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 19. októbra 2012 č. k. 12 C 131/2005-394 uložil odporcovi v lehote 15 dní od doručenia uznesenia zaplatiť súdny poplatok za konanie (o vzájomnom návrhu odporcu) vo výške 3 741,- €. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že odporca písomným vyjadrením, doručeným súdu 11. januára 2006 (č. 1. 55-58), podal vzájomný návrh, z ktorého podľa súdu nebolo zrejmé, čoho sa konkrétne domáha, čo zopakoval podaním doručeným 31. januára 2008 (č. 1. 164-167) rovnaký návrh. V odôvodnení ďalej poukázal na § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a § 43 ods. 1 O.s.p. Výšku súdneho poplatku určil súd na základe znaleckého posudku vypracovaného ZNALCI s.r.o., č. 19/2011, doručeného súdu 13. júna 2011 v znení doplnení č. 1 a 2 k znaleckému posudku, ktoré boli súdu doručené 6. augusta 2012, ktoré vyčíslili všeobecnú hodnotu nehnuteľností na sumu 623 557 €.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo 6. decembra 2012 sp. zn. 16 Co 395/2012 napadnuté rozhodnutie okresného súdu potvrdil, pričom sa stotožnil s argumentáciou okresného súdu. Zdôraznil, že odporca podal neúplný vzájomný návrh, za ktorý bol správne súdom vyrubený poplatok za vzájomný návrh, pretože až po vyhotovení znaleckého posudku sa zistila cena podielu uplatňovaného odporcom, preto ho považoval za vyrubený včas (v súlade s § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch).

Na podnet odporcu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica z 19. októbra 2012 č. k. 12 C 131/2005-394 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. decembra 2012 sp. zn. 16 Co 395/2012. Podľa názoru generálneho prokurátora bol napadnutými rozhodnutiami porušený zákon a napadnuté rozsudky spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Súdny nesprávne právne posúdili vyjadrenia odporcu k žalobnému návrhu ako vzájomný návrh, za ktorý aj bol súdmi nesprávne vyrubený súdny poplatok. V mimoriadnom dovolaní dôvodil, že v konaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súd nie je viazaný návrhmi účastníkov a ak by súd v tomto konaní pripustil možnosť pokladať návrh protistrany na iný spôsob vyporiadania spoluvlastníctva (ako sa navrhuje v žalobnom návrhu), za vzájomný návrh v zmysle § 97 ods. 1 O.s.p., tak prejednaníu vzájomného návrhu by bránila aj prekážka litispendencie podľa § 83 O.s.p., pretože by sa jednalo o totožný nárok a medzi tými istými účastníkmi.

K mimoriadnemu dovolaniu sa vyjadril odporca, ktorý sa s mimoriadnym dovolaním stotožnil a navrhol napadnuté rozhodnutia zrušiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s

§ 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory.

Zároveň ESLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah - aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum. Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania a následnej kritiky ESLP vo veci *Tripon proti Rumunsku* (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí ESLP konštatoval, že v skúmanom prípade prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. ESLP zásah prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe prokurátora. ESLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (*DRAFT-OVA, a.s., PSMA, s.r.o. a COMPCAR, s.r.o.*) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Uvedené závery ESLP zohľadnilo aj plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Vzhľadom na prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, pristúpilo 18. marca 2015 k zjednoteniu rozhodovania senátov ústavného súdu a pod sp. zn. PL.z. 3/2015 prijalo zjednocujúce stanovisko, právna veta, ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne

využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Vyššie uvedené naznačuje, ako tieto súdne orgány (ESLP a Ústavný súd SR), oprávnené za splnenia určitých predpokladov zrušiť aj rozhodnutie najvyššieho súdu, budú rozhodovať v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých generálny prokurátor podá mimoriadne dovolanie napriek tomu, že mimoriadnemu dovolaniu nepredchádzalo využitie všetkých dostupných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov účastníkom, ktorý podal podnet na mimoriadne dovolanie.

Doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu v obdobných prípadoch sa v zásade riadila stanoviskom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 36/2008. Právna veta tohto stanoviska znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O.s.p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa“.

Je zrejmé, že stanovisko R 36/2008 vychádza zo záverov, ktoré v súčasnosti nie sú súladné s vyššie spomenutými rozhodnutiami ESLP a zjednocujúcim stanoviskom ústavného súdu. Na posun v judikatúre ústavného súdu a ESLP zareagoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý na spoločnom zasadnutí občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia dňa 20. októbra 2015 schválil a prijal spoločné stanovisko R 94/2015 na publikovanie, ktorého právna veta znie „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, (resp. využiť všetky zákonom prípustné postupy), ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“

Z vyššie uvedeného spoločného stanoviska dvoch kolégií najvyššieho súdu teda vyplýva, že rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa odchyľuje od právnych záverov vyslovených v stanovisku R 36/2008 a jeho závery sú už prekonané.

Prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 O.s.p. (pokiaľ ide o rozsudok odvolacieho súdu) a § 239 O.s.p. (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)], jednak objektívnym zadefinovaním závažných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p. je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (viď § 242 ods. 1 O.s.p.) vždy - teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (s výnimkou exekučného konania - viď § 237 ods. 2 O.s.p.) otvára priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov procesného postupu súdu, ktorý vydal dovolaním napadnuté rozhodnutie a tým zároveň dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní. Každé dovolanie je teda v tomto zmysle potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.

Postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním, uvedenú možnosť ale nevyužil, keď tieto opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči zásade „vigilantibus iura scripta sunt“ zdôrazňujúcej procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťiaca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané Občianskym súdnym poriadkom v ustanoveniach § 243e až § 243j O.s.p. Aj ústavný súd už dávnejšie konštatoval, že „ak účastník konania mohol podať dovolanie a neurobil tento procesný úkon, nemá už žiadnu možnosť dosiahnuť podnetom podanie mimoriadneho dovolania“ (viď PL. ÚS 57/99).

V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mal odporca možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretné. Odporca nepodal dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 6. decembra 2012 sp. zn. 16 Co 395/2012. V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sám nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na pasivitu samotného odporcu pri včasnej ochrane jeho práv je procesne neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného odporcom.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesne neprípustné (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Povinnosť nahradiť trovy konania má v konaní o mimoriadnom dovolaní ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (§ 148a ods. 2 O.s.p.), v danom prípade je ním odporca. O náhrade trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 2:1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.